

Азаматтық қорғау саласындағы кәсіптік
біліктілік жөніндегі салалық кеңестің
хаттамасымен

2025 жылғы «___» _____
№_____ бекітілген

**АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАУ САЛАСЫНДАҒЫ
САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІ**

Астана қаласы, 2025 жыл

1. Салалық біліктілік шеңберінің паспорты

Экономикалық дамудың нарықтық моделіне көшу, мемлекеттік басқару жүйесін терең реформалау, халықаралық терроризм тарапынан жаңа қатерлер мен сын-тегеуріндердің пайда болуы ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі Төтенше жағдайлар мен азаматтық қорғаныс жүйесінің рөлі мен орнын қайта қарауды талап етеді. Ұзақ мерзімді перспективада апаттарға қарсы іс-қимылдың жаңа идеологиясын құру мен іске асырудың, азаматтық қорғаныстың түбегейлі өзгеше тұжырымдамасын қалыптастырудың, Мемлекеттік материалдық резерв жүйесін уақыттың өсіп келе жатқан талаптарына сәйкес келтірудің шұғыл қажеттілігі туындады.

Азаматтық қорғау – өрт қауіпсіздігін, өнеркәсіптік және сейсмикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, мемлекеттік материалдық резервті қалыптастыру, сақтау және пайдалану жөніндегі іс-шараларды қамтитын, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар мен олардың салдарларының алдын алуға және оларды жоюға, азаматтық қорғанысты ұйымдастыруға және жүргізуге, төтенше жағдай аймағындағы халыққа шұғыл медициналық және психологиялық көмек көрсетуге бағытталған, бейбіт уақытта және соғыс уақытында жүргізілетін жалпымемлекеттік іс-шаралар кешені.

1-кесте. Азаматтық қорғау саласына қатысты ҚР ЭҚЖЖ секциялары мен бөлімдері

№	ЭҚЖЖ секциясы	ЭҚЖЖ бөлімі	ЭҚЖЖ тобы	ЭҚЖЖ сыныбы	Үлгілік процестердің тізбесі
1	О – Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру	84 Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру	84.2 Мемлекеттің қоғамға тұтастай көрсетілетін қызметтерді ұсынуы	84.22 Қорғаныс қызметі	84.22.0 Қорғаныс қызметі
				84.25 Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет	84.25.0 Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет

2. Жалпы ережелер

1. Азаматтық қорғау саласындағы салалық біліктілік шеңбері (бұдан әрі – СБШ) «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына, Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 14 қыркүйектегі № 384 бұйрығымен бекітілген Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) жаңарту қағидаларына сәйкес 2017 жылғы 11 мамырда бекітілген Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер сыныптауышы, 2016 жылғы 16 наурыздағы Әлеуметтік серіктестік пен әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі республикалық ұшжақты комиссиясының хаттамасымен бекітілген Ұлттық біліктілік шеңбері негізінде әзірленді.

Азаматтық қорғау саласындағы салалық біліктілік шеңбері орындалатын жұмыстардың күрделілігіне және «Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру», оның ішінде «Қорғаныс қызметі», «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет» кәсіптік топтарында пайдаланылатын білімдердің, машықтар мен құзыреттердің сипатына қарай деңгейлер бойынша маманның біліктілігіне қойылатын талаптарды жіктейді сегіз біліктілік деңгейін қамтиды.

2. СБШ кәсіби құзыреттер біліктілігінің бірыңғай шкаласын айқындайды және «Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру» саласында кәсіптік стандарттар мен сәйкестікті растау және мамандардың біліктілігін беру жүйесін әзірлеу үшін негіз болып табылады.

3. СБШ мақсаты:

1) еңбек нарығын дамытудың жалпы стратегиясын және «Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру» саласында (аясында) кадрлар даярлау жүйесін қалыптастыру, оның ішінде нақты біліктілік алу, біліктілік деңгейін арттыру, кәсіптік біліктілікті тану арқылы еңбек қызметі барысында мансаптық өсудің әртүрлі траекторияларын жоспарлау;

2) кәсіптік стандарттарды, кәсіптік даярлау, қайта даярлау және біліктілікті арттыру бағдарламаларын әзірлеу кезінде басшылардың, мамандардың, жұмыскерлер мен түлектердің біліктілігіне қойылатын талаптардың сипаттамасы;

3) кәсіптік біліктілікті тануды жүргізу кезінде пайдалану.

4. СБШ міндеті «Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру» саласында қолданылатын және перспективалы технологияларды ескере отырып, мамандардың функционалдық мінез-құлқына, іскерлігіне, дағдылары мен біліміне қойылатын талаптарды айқындау болып табылады.

5. СБШ пайдаланылатын негізгі терминдер мен анықтамалар:

1) Ұлттық біліктілік шеңбері (бұдан әрі – ҰБК) – әрбір біліктілік деңгейі үшін кәсіптік қызметтің жалпы сипаттамаларын және білім деңгейін сипаттайтын құжат;

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер сыныптауышы – Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын кәсіптердің атауларын көрсететін және оларды орындалатын жұмыстардың түріне сәйкес дағды деңгейі мен оған мамандану бойынша сыныптайтын стандарттау жөніндегі құжат;

3) салалық біліктілік шеңбері (бұдан әрі – СБШ) – Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер сыныптаушының, Ұлттық біліктілік шеңберінің негізінде әзірленеді және салада орындалатын жұмыстардың күрделілігіне және пайдаланылатын білімнің, машықтың және құзыреттің сипатына қарай деңгейлер бойынша маманның біліктілігіне қойылатын талаптарды сыныптайтын құжат;

4) салалық мемлекеттік органдар – мемлекеттік басқарудың тиісті саласында (аясында) басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік органдар;

5) кәсіптік топ (кәсіптік қызмет саласы) – жалпы интеграциялық негізі бар (ұқсас немесе ұқсас мақсат, объектілер, технологиялар, соның ішінде еңбек құралдары) және еңбек функцияларының ұқсас жиынтығын қамтитын саладағы еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы және оларды жүзеге асыру құзыреттері;

6) кәсіптік кіші топ (еңбек қызметінің түрі) – кәсіптік топтың бөлігі, еңбек функциялары мен оларды орындауға қажетті құзыреттердің тұтас жиынтығынан құралған кәсіптер жиынтығы;

7) кәсіптік стандарт – формалды және (немесе) формалды емес, және (немесе) информалды білім беру ескеріле отырып, білімге, машыққа, дағдыға, жұмыс тәжірибесіне, біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, кәсіптік қызметтің нақты бір саласындағы еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын жалпы талаптарды белгілейтін жазбаша ресми құжат;

8) кәсіп – жеке адам жүзеге асыратын және орындалуы үшін белгілі бір біліктілікті талап ететін қызмет түрі;

9) кәсіптік біліктілік – кәсіп бойынша еңбек функцияларын орындау үшін талап етілетін құзыреттерді меңгеруді сипаттайтын кәсіптік даярлық дәрежесі;

10) еңбек функциясы – бизнес-процеспен айқындалатын және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің болуын болжайтын еңбек әрекеттерінің біріктірілген және салыстырмалы түрде дербес жиынтығы болып табылатын еңбек қызметі түрінің құрамдас бөлігі;

11) білім – кәсіптік міндет шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерделенген және меңгерілген ақпарат;

12) дағды – кәсіптік міндетті толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен машықты қолдану қабілеті;

13) құзырет – еңбек функциясын құрайтын бір немесе бірнеше кәсіптік міндетті орындауға мүмкіндік беретін дағдыны қолдану қабілеті;

14) машық – кәсіптік міндет шеңберінде жекелеген бірлі-жарым іс-әрекетті физикалық тұрғыдан және (немесе) ақыл-оймен орындау қабілеті;

15) функционалдық карта – белгілі бір кәсіптік топ немесе кіші топ ішінде белгілі бір кәсіптегі қызметкер орындайтын еңбек функцияларының, білімінің, дағдының және кәсіби міндеттерінің құрылымдық сипаттамасы;

16) еңбек қызметінің түрі - еңбек іс-әрекеттерінің және оларды орындау үшін қажетті құзыреттердің тұтас жиынтығымен қалыптастырылған кәсіби қызмет саласының бөлігі;

17) белгіленген біліктілік деңгейі – практикалық іс-әрекеттің белгілі бір саласында қарапайым міндеттерді орындау үшін қажетті кәсіби мен практикалық

дағдыларын меңгерген білікті жұмыс кадрлары (оқытудың жеделдетілген нысаны бойынша кәсіптік даярлық алу мүмкіндігі);

18) жоғарлатылған біліктілік деңгейі – жоғары технологиялармен және кәсіптік іс-әрекеттермен байланысты экономиканың барлық салаларында (училищелерде, колледждерде және жоғары колледждерде негізгі орта және (немесе) жалпы орта білім базасында) күрделі (сабақтас) кәсіптерді және жұмыстарды орындаудың практикалық дағдыларын меңгерген білікті жұмыс кадрлары;

19) информалды білім – білім беру ұйымдарынан және білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдардан тыс күнделікті қызмет барысында алынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты берумен сүйемелденбейтін білім беру түрі;

20) формалды емес білім беру – оқыту орны, мерзімдері мен нысаны ескерілмей, білім беру қызметтерін ұсынатын ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын және оқыту нәтижелерін растаушы құжат беріле отырып жүргізілетін білім беру түрі;

21) кәсіптік біліктілікті тану – кандидаттың кәсіптік стандарттардың талаптарына, ал олар болмаған кезде біліктілік талаптарына сәйкестігін бағалау және ол туралы шешім қабылдау рәсімі;

22) орта буын маманы – орындалатын жұмысты жоспарлау және ұйымдастыру кіретін орындаушының белгілі бір міндеттерін орындау мүмкіндігін беретін техникалық және кәсіптік білімнің интеграцияланған білім беру бағдарламаларын игерген (училищелердегі, колледждердегі және жоғары колледждердегі негізгі орта және (немесе) жалпы орта білім базасында), адамдарға берілетін біліктілік;

23) қолданбалы бакалавр – орта білімнен кейінгі оқыту бағдарламаларын меңгерген адамдарға берілетін біліктілік;

24) бакалавриат – білім беру бағдарламалары тиісті мамандық бойынша «бакалавр» дәрежесін бере отырып, кадрлар даярлауға бағытталған жоғары білім;

25) магистратура – білім беру бағдарламалары тиісті мамандық бойынша «магистр» дәрежесін бере отырып, кадрлар даярлауға бағытталған жоғары оқу орнынан кейінгі білім;

26) докторантура – білім беру бағдарламалары философия докторы (PhD) бейіні бойынша доктор дәрежесін бере отырып, ғылыми, педагогикалық және (немесе) кәсіптік қызмет үшін кадрлар даярлауға бағытталған жоғары оқу орнынан кейінгі білім;

27) техникалық және кәсіптік білім беру – білікті жұмысшы кадрлар мен орта буын мамандарын даярлауға бағытталған білім беру;

28) Бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметі «112» – жеке және заңды тұлғалардан төтенше жағдайлардың, өрттердің туындау немесе туындау алғышарттары, адамдардың өмірі мен денсаулығына қатер төнуі туралы, сондай-ақ өз құзыреті шегінде шұғыл ден қоюды және шұғыл қызметтердің іс-қимылдарын үйлестіруді талап ететін өзге де жағдайлар туралы хабарламаларды қабылдау және өңдеу қызметі болып табылады.

3. Саланың ағымдағы жай-күйі

Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетінің 2019 жылғы 22 ақпандағы 68-НҚ бұйрығымен бекітілген Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішіне (ЭҚЖЖ) сәйкес азаматтық қорғау саласындағы сала «Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру» жіктеуішінің «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету» және «Қорғаныс қызметі» кәсіптік топқа кіреді.

Қызмет түрі:

- азаматтық қорғаныс күштерін басқару, жұмыс істеу және қолдау;
- азаматтық мекемелер мен халықты тарта отырып, төтенше жағдайларды жою жоспарларын әзірлеуге және оқу-жаттығулар өткізуге жәрдемдесу;
- өрттің алдын алу және сөндіру: өрттің алдын алумен, өртті сөндірумен, адамдар мен жануарларды құтқарумен, дүлей зілзалалар, су тасқыны, жол-көлік оқиғалары және т. б. көмек көрсетумен айналысатын тұрақты және қосалқы өрт сөндіру және авариялық-құтқару қызметтерін басқару және олардың жұмыс істеуі.

Өндірістік процестер бөлінісінде салаға талдау жүргізу кезінде 2-кесте көрсетілген негізгі топтар бөлінді.

Кесте 2. ҰБК деңгейлеріне қатысты СБШ қамтитын негізгі процестер

ҰБК біліктілік деңгейлері	
5-7	<p style="text-align: center;">1-бөлім. Басқару процестері.</p> <p>Ұйымды жалпы басқару, негізгі өндірісті басқару, инициализация және жоспарлау, персоналды басқару.</p> <p>Операцияларды жоспарлау және үйлестіру, ресурстарды бөлу және тәуекелдерді бағалау. Бақылау және жедел басқару.</p> <p>1210-0 Мекемелердің, ұйымдардың және кәсіпорындардың бірінші басшылары</p> <p>1340-0 Кәсіби, қаржылық, қоғамдық және әлеуметтік қызметтер жөніндегі мамандандырылған бөлімшелердің басшылары (басқарушылары)</p> <p>1329-1 Мамандандырылған өндірістік бөлімшелердің (техникалық және инженерлік) басшылары (басқарушылары)</p> <p style="padding-left: 40px;">1329-1-039 Қызмет (бөлім) бастығы</p> <p style="padding-left: 40px;">1122-7-002 басшының орынбасары, басшысы</p> <p style="padding-left: 40px;">1221-2-004 әкімшілік бөлімінің бастығы</p> <p style="padding-left: 40px;">1221-2-005 әкімшілік бөлімшесінің бастығы</p> <p style="padding-left: 40px;">1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы</p> <p style="padding-left: 40px;">1221-2-007 ұйымның әкімшілік бөлімінің бастығы</p> <p style="padding-left: 40px;">1210-0-057 орталық директоры</p> <p style="padding-left: 40px;">1325-4-018 қызмет бастығы</p> <p>1329-1-039 қызмет Бастығы (басқа салаларда мамандандырылған)</p> <p>1329-1-040 қызмет бастығы (қызметтің басқа салаларындағы функционалдық)</p>

3-7	<p>3-бөлім. Өндірістік процесті дайындау .</p> <p>Оқыту және жаттығу, іс-әрекетті жоспарлау. 2149-3 Өнеркәсіптік қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инженерлері</p> <p>3160-1 Құрылыс және өрт сөндіру инспекторлары</p> <p>1349-0 Б.т.к. кәсіби, қаржылық, қоғамдық және әлеуметтік қызметтер жөніндегі мамандандырылған бөлімшелердің басқа да басшылары (басқарушылары)</p> <p>4322-3-004 диспетчерлік қызмет операторы (4224-5-001 өрт диспетчері)</p>	<p>2-бөлім. Негізгі өндірістік процестер. Авариялық-құтқару және шұғыл жұмыстарды тікелей орындау.</p> <p>5411-0 Өрт сөндірушілер 5415-1 Таудағы құтқарушылар 5415-2 Судағы құтқарушылар 5415-9 Басқа құтқарушылар 5411-0-003 Бөлімше командирі</p> <p>1329-1-001 бас диспетчер (басқа салаларда)</p> <p>4322-3-004 диспетчерлік бөлменің операторы қызметтер (4224-5-001 Өрт диспетчері байланыстар)</p>	<p>4-бөлім. Өндірістен кейінгі процестер. Тәуекелдерді талдау және тиімділікті бағалау. Есептілік пен құжаттаманы дайындау. 2149-3 Өнеркәсіптік қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инженерлері</p> <p>1329-1 Мамандандырылған өндірістік бөлімшелердің (техникалық және инженерлік) басшылары (басқарушылары)</p> <p>1329-1-001 бас диспетчер (басқа салаларда)</p>
2-3	<p>5-бөлім. Көмекші процестер Жабдықты тексеру және дайындау. Жеке құрамды жеткізу.</p> <p>1349-0 Газ-түтіннен қорғайтын қызмет мастери 8332-4 Өрт сөндіру машинасының жүргізушілері</p>		

4. Саланың талдауы

Жыл сайын азаматтық қорғау органдарының қызметкерлері табиғи және техногендік сипаттағы түрлі төтенше жағдайларға **12 мыңнан** астам шығуды жүзеге асырады.

«Атамекен» Ұлттық Кәсіпкерлер палатасының 2024-2030 жылдарға арналған кәсіптерге сұранысын талдауға сәйкес, азаматтық қорғау саласындағы кәсіптерге қажеттілік бар:

ҰКЖ-2017 бойынша кәсіптің коды	Кәсіптің атауы	Қажеттілігі (Негізгі)
5411-0	Өрт сөндірушілер	1924
5415-9	Құтқарушылар	258

Жыл бойынша қажеттілігі

ҰКЖ-2017 бойынша кәсіптің коды	Кәсіптің атауы	Жыл бойынша қажеттілігі						
		2024г.	2025г.	2026г.	2027г.	2028г.	2029г.	2030г.
5411-0	Өрт сөндірушілер	348	362	151	296	132	349	286
5415-9	Құтқарушылар	73	14	15	18	19	69	50

2025 жылғы 15 желтоқсандағы жағдай бойынша республикада кәсіби өртке қарсы қызметтің 393 субъектісі бар, оның ішінде 135-сі көшпелі техникасыз, 141-і көшпелі техникамен, 117-і көшпелі және көшпелі техникасыз елді мекендерде өрттердің алдын алу және сөндіру, өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету және авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу жөніндегі жұмыстарды жүргізу құқығына аттестаты бар пункттерде және объектілерде.

Төтенше жағдайлар министрлігінің қарамағында штат саны 1687 бірлікті құрайтын 20 жедел-құтқару жасағы, оның ішінде штат саны 105 бірлікті құрайтын республикалық маңызы бар жедел-құтқару жасағы (*орналасқан жері Алматы қаласы*) бар.

Алматы қаласы әкімінің аппараты жанында штат саны 560 бірлікті құрайтын құтқару қызметі бар, оның ішінде штат саны 111 бірлікті құрайтын авариялық-құтқару жасағы бар, Алматы қаласы құтқару қызметінің негізгі міндеті таулы жерлерде де, Алматы қаласының аумағында да авариялық-құтқару жұмыстарын жүргізу, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларды жоюға қатысу болып табылады.

«Қазақстан Республикасының жергілікті мемлекеттік басқару базалық құрылымын бекіту туралы және Қазақстан Республикасы Үкіметінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп тану туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 18 маусымдағы № 608 қаулысына толықтыру енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 14 желтоқсандағы № 1117 қаулысына сәйкес жергілікті мемлекеттік басқарудың базалық құрылымында «Жұмылдыру дайындығы,

аумақтық және азаматтық қорғаныс басқармасы» құрылды. Бұл ретте аталған басқарманың құрамында Азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маманның 2 бірлігі бар «азаматтық қорғаныс бөлімдері» көзделген.

Жергілікті атқарушы органдар (20 әкімдік) жыл ішінде штаттарды қайта ұйымдастыру бойынша жұмыстар жүргізуде. Тиісінше, азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу бойынша алдын ала 40-қа жуық маман қажет.

«112» Бірыңғай кезекшілік-диспетчерлік қызметі пультіне халықтан **5 024 743** қоңырау келіп түсті.

ТЖМ күштерімен уақтылы ден қою шаралары қабылданды:

- **11 481** адам құтқарылды, **11 465** адам эвакуацияланды, **4 101** зардап шеккен адамға алғашқы медициналық көмек көрсетілді, ТЖ орындарынан **1 337** адамның денесі шығарылды, **93 294** дабыл бойынша шығу, оның ішінде өртке **12 407**, авариялық-құтқару жұмыстарына **18 439**, өрт ретінде есепке алынбайтын жануға **43 474**, көрінеу жалған шақыртуға **187**, расталмаған жану фактілеріне **3 534**, медициналық-психологиялық көмек көрсетуге **8 888**, басқалары **6 365** шығу жасалды;

- «Қазавиақұтқару» АҚ әуе кемелері арқылы іздестіру-құтқару жұмыстарына, өрттерді сөндіруге қатысу, жеке құрамды жеткізуге және басқа тапсырыстарға **2 247** ұшу жасалды, оның ішінде санитарлық авиация желісі бойынша **506** ұшу, **484** пациент тасымалданды.

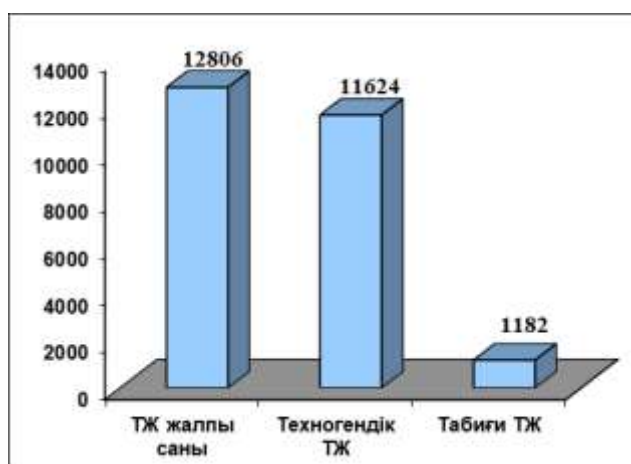
Бақылау профилактикалық қызмет шеңберінде өртке қарсы жай-күйге **23 488** тексеру жүргізілді, **104 247** бұзушылық анықталды, **18 144** адам әкімшілік жауапкершілікке тартылды, оның ішінде **5 254** жеке және заңды тұлғаға **292 489** мың теңге айыппұл салынды.

Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік қадағалауды жүзеге асыру кезінде **721** профилактикалық бақылау, **306** жоспардан тыс тексеру жүргізілді. **25 907** бұзушылық анықталды, **1 684** объект тоқтатылды, **53 087** мың теңге сомаға **149** әкімшілік айыппұл салынды.

Азаматтық қорғаныс желісі бойынша **89** профилактикалық бақылау және бұрын берілген нұсқамалардың орындалуы бойынша **74** жоспардан тыс тексеру жүргізілді. **845** бұзушылық анықталды, **13** бақылау субъектісі бұрын анықталған бұзушылықтарды жойды, **68** заңды тұлғаға қатысты әкімшілік бұзушылықтар туралы материалдар жасалды, **60 747** мың теңге сомасына айыппұлдар салынды.

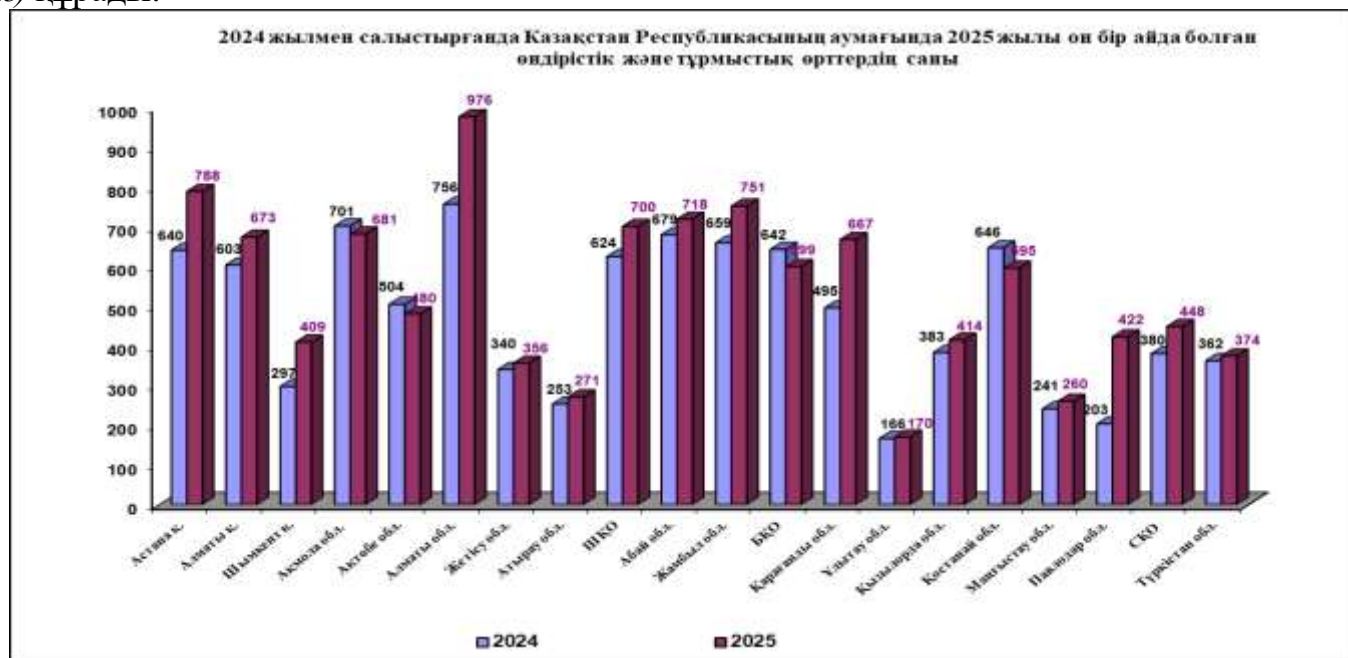
Халықты оқыту және хабар беру мақсатында бұқаралық ақпарат құралдарында **86 093**: телеарналарда – **9 896**, баспа басылымдарында – **19 718**, радиода – **33 909**, ақпараттық агенттіктер таспаларында – **22 570** сөз сөйлеулер өткізілді және материалдар жарияланды.

12 806 (+15,2 %, 2024ж. – 11 117) табиғи және техногендік сипаттағы ТЖ мен оқиғалар тіркелді, **1 767** (+18,4%, 2024ж. – 1 493) адам зардап шекті, оның ішінде **498** (-14,7 %, 2024ж. – 584) адам қаза тапты, материалдық нұқсан **6 764,35** млн теңгені құрады.

Техногендік сипаттағы ТЖ жалпы ТЖ санының 90,8 %-ін құрайды, 11 624 оқиға (+14 %, 2024ж. – 10 193) тіркелді, бұл ретте 1 042 адам зардап шеккен (+8 %, 2024ж. – 965), оның ішінде 336 адам қаза тапты (-10,2 %, 2024ж. – 374).

Жағдайлардың негізгі үлесі қоныстану аумағына тұрмыстық-өндірістік өрттерге 92,4 %, атап айтқанда 10 752 өртке (+12,3 %, 2024ж. – 9 574) тиесілі, онда 581 адам зардап шекті (+5,4 %, 2024ж. – 551), оның ішінде 269 адам қаза тапты (-3,2 %, 2024ж. – 278), материалдық нұқсан 5 891 млн теңгені (-74,2 %, 2024ж. – 22 875,7 млн. тг) құрады.

Өрттердің саны Қостанай облысында 7,9 %-ке (2025ж. – 595, 2024ж. – 646), Батыс - Қазақстан облысында 6,7 %-ке (2025ж. – 599, 2024ж. – 642), Ақтөбе облысында 4,8 %-ке (2025ж. – 480, 2024ж. – 504), Ақмола облысында 2,9 %-ке (2025ж. – 681, 2024ж. – 701) азайды.

Өрттердің саны: Шымкент қ. 37,7 % (2025ж. – 409, 2024ж. – 297), Астана қ. 23,1 % (2025ж. – 788, 2024ж. – 640), және Павлодар 2 е. (2025ж. – 422, 2024ж. – 203), Қарағанды 34,7 % (2025ж. – 667, 2024ж. – 495), Алматы 29,1 % (2025ж. – 976, 2024ж. – 756), Солтүстік Қазақстан 17,9 % (2025ж. – 448, 2024ж. – 380), Жамбыл 14 %

(2025ж. – 751, 2024ж. – 659), Шығыс - Қазақстан 12,2 % (2025ж. – 700, 2024ж. – 624) облыстарында өсуі байқалды.

Өрттердің туындайтын негізгі объектілеріне: тұрғын үй қоры – 60 %, көлік құралдары – 19 %, ормандар – 5,4 %, сауда кәсіпорындары – 4,6 %, ашық аумақтар – 3,8 %, әкімшілік-қоғамдық ғимараттар – 1,7 %, өндірістік мақсаттағы ғимараттар мен құрылыстар – 1,4 % жатады.

Өрт туындауының таралған себептері: электр жабдықтарын монтаждау және техникалық пайдалану кезінде өрт қауіпсіздігі талаптарын (ӨҚТ) бұзу – 47 %, отты абайсыз қолдану – 20 %, пештерді орнату және пайдалану кезінде ӨҚТ бұзу – 14,2 %, белгіленген өрттер – 4%, тікелей найзағай немесе олардың қайталама әсерлері – 4 %, тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану кезінде ӨҚТ бұзу – 3 % болып табылады.

Табиғи сипаттағы ТЖ-ның жалпы санының 9,2 %-ін құрай отырып, 1 182 оқиға тіркелді (+27,9%, 2024ж. – 924), бұл ретте 725 адам (37,3 %, 2024г. – 528), зардап шекті, оның ішінде 162 адам қаза тапты (-23 %, 2024ж. – 210). Табиғи сипаттағы ТЖ негізгі үлесінің 53 %-ін (+95% 2025ж. – 628, 2024ж. – 322) табиғи өрттер құрайды.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің (бұдан әрі - ТЖМ) жүйесінде республикалық деңгейде және жергілікті атқарушы органдарда (бұдан әрі-ЖАО) қоңырауларды қабылдау мен өндеудің бірыңғай ақпараттық-коммуникациялық жүйесі жоқ. Төтенше жағдайлар департаментінің кезекші бөлімшесі екі түрлі ақпараттық жүйеде жұмыс істейді: «101» (автоматтандырылған жұмыс орны — «Диспетчер» АЖО) және «112» (әртүрлі CRM-жеткізушілер жүйелері). Бұл ретте осы жүйелер арасында интеграция, сондай-ақ байланыс орталығының (бұдан әрі - Call-орталығы) инфрақұрылымы жоқ.

Анықтама: CRM-шұғыл қоңырауларды тиімді басқаруды қамтамасыз ететін "112" қызметіне кіретін азаматтардың өтініштерін қабылдауға, тіркеуге және бағыттауға арналған ақпараттық жүйе.

Көптеген бөлімшелер жалпыға ортақ пайдаланылатын телефония желісіне (ЖОПТЖ) арнайы аналогтық байланыс арналары (Е1-телефония үшін цифрлық байланыс арнасы, бұралған жұп-деректерді беру үшін желілік кабель) арқылы қосылған, бұл кіріс қоңырауларды тиімді басқаруға, кезектерді ұйымдастыруға, баламалы байланыс әдістерін (Telegram, WhatsApp және т. б.) пайдалануға, сондай-ақ есеп беруді және қоңыраулар ағынын бақылауды қиындатады.

Қазақстан Республикасында кезекші-диспетчерлік қызметтерді (бұдан әрі - ҚДҚ) дамытудың ағымдағы жай-күйі оларды қалыптастыру мен дамытуға бірыңғай тәсілдің болмауымен сипатталады.

ҚДҚ - ға ең көп көңіл Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігі (бұдан әрі-ІМ) бөлді, онда қалалар мен елді мекендердің полиция департаменттерінде жедел басқару орталықтары құрылды. Бұл орталықтарда «102» нөміріне қоңырау шалуды қоса алғанда, барлық коммуникациялық құралдар (радиобайланыс, бейнемониторинг, жол қозғалысын басқару және т.б.) біріктірілген. Қоңырауларды қабылдау және тіркеу үшін ақпараттық жүйелерді «Азия-софт» ЖШС әзірледі.

Денсаулық сақтау министрлігінің (бұдан әрі - ДСМ) «103» Жедел медициналық көмегі бірнеше Ақпараттық жүйелер мен автоматты телефон станциясын пайдаланады, алайда толыққанды орталықтар әлі құрылған жоқ.

«Азаматтық қорғау туралы» қолданыстағы заңнамаға сәйкес қоңырауларды қабылдау, хабарламаларға ден қою және оларды қайта бағыттау үшін азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі қамтамасыз етеді.

2023-2025 жылдар кезеңінде «112» нөміріне тұрғындардан 15 748 762 қоңырау түсті (2023 - 6 516 299; 2024 - 5 143 535; 2025 - 4 088 928), олардың ішінде:

негізгі қызмет бойынша - 1 635 607 (10,4 %): (2023 - 511 192; 2024 - 715 773; 2025 - 408 642);

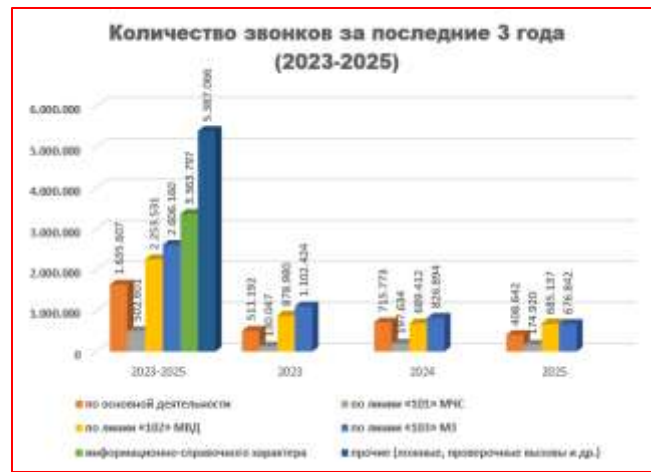
ТЖМ «101» желісі бойынша- 502 601 (3,2 %): (2023 - 130 047; 2024 - 197 634; 2025 - 174 920);

ПМ «102» желісі бойынша - 2 253 531 (14,3 %): (2023 - 878 980; 2024 - 689 412; 2025 - 685 137);

ДСМ «103» желісі бойынша - 2 606 160 (16,5 %) (2023 - 1 102 424; 2024 - 826 894; 2025 - 676 842);

ақпараттық-анықтамалық сипаттағы - 3 363 797 (21,3 %);

өзге де (жалған, тексеру қоңыраулары және т. б.) - 5 387 066 (34,2 %).

АҚШ пен Канадада «911» бірыңғай нөмірі бойынша шұғыл шақыру қызметтері жұмыс істейді. Бұл қызметтер тұрғындар мен ұйымдардың жергілікті қоғамдық қауіпсіздік жүйесіне жүгіну мүмкіндігін қамтамасыз етеді. 1980 жылдардың аяғында АҚШ-та Enhanced 911 қызметтерінің алғашқы жетілдірілген аппараттық-бағдарламалық кешендері пайда болды, олар қоңырауларды бағыттау және компьютерлік дерекқорды жүргізу үшін жабдықты пайдаланады және байланыс желісі арқылы цифрлық деректер алмасуды қамтамасыз етеді. Ақпаратты өңдеу автоматты түрде жүреді: қоңырау шалушының нөмірі мен орналасқан жері анықталады.

Еуропалық Одақтың (бұдан әрі - ЕО) 1991 жылғы 29 шілдедегі №91/396/ЕЭК хаттамасымен «112» бірыңғай жедел жәрдем нөміріне қойылатын негізгі талаптар белгіленді. Бұл талаптар 1998 жылғы 26 ақпандағы №98/10/ЕО директивасымен толықтырылды. Осы нормативтерге сәйкес «112» нөмірі адамдардың өмірі мен

денсаулығына қауіп төндіретін төтенше жағдайлар кезінде шұғыл қызметтерді шақыру үшін міндетті болып табылады. 1998 жылы ЕО елдері телекоммуникациялық келісімге қол қойды, оған сәйкес жедел шақырудың бірыңғай нөмірі «112» болды.

Осылайша кез-келген еуропалық елде «112» нөмірін теріп, көмек ала алады.

Еуропада құтқару қызметтері АҚШ-тағы сияқты принциптер бойынша құрылады. Әдетте «112» нөміріне өрт сөндіру бөлімі немесе полиция қызмет көрсетеді, олар қажетті шараларды қабылдайды және басқа қызметтерді тартады.

ТЖМ БҚДБ жүйелерін қаржыландырудың халықаралық тәжірибесін зерделеу бойынша жұмысты жалғастыруда (*Канада мен АҚШ-тың ден қою жүйелері талданған*).

Мәселен Канаданың «911» шұғыл ден қою жүйесі еліміздің барлық аумағында келіп түскен ақпаратты автоматты өңдеуді және оны тиісті қызметтерге – полицияға, өрт күзетіне және жедел медициналық көмекке жедел беруді қамтамасыз ете отырып, жұмыс істейді. Қызмет жұмысын қаржыландыру муниципалдық дотациялардың, провинциялық субсидиялар, сондай-ақ телекоммуникация операторларының алымдары есебінен жүзеге асырылады.

Флорида штатының (АҚШ) «911» шұғыл ден қою жүйесі оқиғалар, төтенше жағдайлар кезінде шұғыл қызметтерді үйлестіруді қамтамасыз етеді және оларға жедел ден қоюға және азаматтардың өмірі мен денсаулығын қорғауға бағытталған.

Қаржыландыру муниципалдық салықтар есебінен жүзеге асырылады.

Ресей Федерациясында төтенше жағдайларды жою қызметі 1990 жылдардың ортасынан бастап қалыптаса бастады. 1998 жылы федералды және аймақтық билік органдарымен келісілген қалалар мен аудандардың БҚДҚ құру үшін құжаттар пакеті жасалды. Ресей Федерациясының Азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар министрлігі Бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызмет шеңберінде өрт сөндіру және ден қою қызметтерін біріктіруді қамтамасыз етті. Барлық шұғыл қызметтер ведомстволық нормативтік құжаттармен реттелетін өзара іс-қимылды қамтамасыз етеді. 1998 жылы Ресей ЕО-мен бірлесіп «112» бірыңғай нөмірін пайдалану туралы телекоммуникациялық келісімге қол қойды.

Көптеген қоңырауларды қабылдау бойынша қызметтерді ұйымдастырудың халықаралық тәжірибесіне сүйене отырып, бірқатар ұйымдастырушылық және техникалық іс-шараларды қамтитын Call-орталықтың құрылысы қажет. Көптеген ұйымдар тұтынушылармен байланысу және қызмет көрсету процестерін, соның ішінде «бірінші желіні» ұйымдастыру және қолдау үшін қоңырау орталықтарын пайдаланады. Мемлекеттік ұйымдар азаматтармен телефон арқылы өзара іс-қимылды ұйымдастыру үшін Call-орталықтарды қолданады.

Қазіргі заманғы орталықтың коммуникациялары үшін дәстүрлі телефон желілерінің орнына Интернет немесе басқа IP желілері (*мысалы, кәсіпорынның жергілікті желілері*) арқылы дауыстық байланыс беруге мүмкіндік беретін IP-телефония технологиясы қолданылады.

Интерактивті дауыстық мәзірлердің көмегімен абоненттердің өзіне-өзі қызмет көрсету жүйелері қолданылады. Орталықта электрондық пошта, жедел хабар алмасу жүйелері мен чаттар, сондай-ақ операторларды басқару, сақтау, бақылау, визуализация

және жоспарлау және есеп беру функциялары арқылы өзара әрекеттесуді қолдау үшін бағдарламалық жасақтаманың кең спектрі қолданылуы керек.

Орталық үшін әртүрлі ұйымдардың сыртқы жүйелерімен және ақпараттық ресурстарымен (*веб-чаттар, бейнеконсультациялар, мемлекеттік дерекқорлар және т.б.*) интеграцияны іске асыру қажет. Call-орталықтардың барлық жұмыс стандарттары Customer Operations Performance Standards салалық стандартында сипатталған-байланыс орталықтарының жұмыс сапасының стандарты, операторлардың тиімділік көрсеткіштерін, клиенттермен қарым-қатынас стандарттарын, өтініштерді өңдеу процедураларын, қызметкерлерді оқыту мен сертификаттауға қойылатын талаптарды және сапаны бақылауды анықтайды.

Стандартта сәйкес келуі керек көрсеткіштер топтары сипатталған:

Шығыс қоңыраулардағы тиімділік (*жүктеме, орналастыру, қоңырауды өңдеудің орташа уақыты, операцияның өзіндік құны, сәтті байланыстардың пайызы, алынған контактілер саны және сағатына нәтижелер, сату көлемі*);

қызмет көрсету сапасы (*маңызды қатесіз қоңыраулардың пайызы, дұрыс жіберілген қоңыраулардың пайызы*);

қызмет көрсету деңгейі (*қосылу жылдамдығы, сәтті байланыстар пайызы, дұрыс жіберілген қоңыраулар пайызы, операциялар циклінің ұзақтығы, жұмыс істемеген және ұзақ уақыт жұмыс істемеген сұраулар саны*).

БКДҚ-112 жобасын табысты іске асыру үшін мүдделі мемлекеттік органдармен БДҚ қалыптастырудың екі қағидаттық тәсілін келісу қажет:

Орталықтандырылмаған тәсіл - ЖАО деңгейінде «112» жүйесін ұйымдастыру және енгізу;

Орталықтандырылған тәсіл - азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті мемлекеттік органға БКДҚ құру үшін жауапкершілікті жүктеу..

Екі тәсіл де жедел қоңырауларды қабылдау үшін «Бір терезе» принципін толық қамтамасыз етпейді, бұл жауап беру мен ведомствоаралық өзара әрекеттесудің тиімділігін төмендетуі мүмкін.

Атырау, Ақмола, Батыс Қазақстан, Шығыс Қазақстан және басқа да облыстарда жобаны пилоттық іске асырудың теріс тәжірибесін, сондай-ақ ПМ, ДСМ, авариялық және коммуналдық қызметтер қызметтерінің жұмыс ерекшелігі мен бизнес-процестерінің әртүрлілігін ескере отырып, жобаны енгізудің гибриді нұсқасы ұсынылады:

1. Бірінші кезең – 101/112 нөмірлері бойынша қоңырауларды қабылдауды орталықтандыру мүмкіндігімен ТЖМ қажеттіліктері үшін Call-орталықтың аппараттық бөлігін сатып алу. Сондай-ақ 102, 103, 109 және басқа да авариялық қызметтердің телефон станциялары мен Call-орталықтарын интеграциялау көзделеді. Бұл қоңырауларды қабылдауды және өңдеуді жеделдетуге, қоңыраулардың жоғалуын азайтуға және құзыреттілік бойынша қайта бағыттауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

2. Екінші кезең – «112» қызметі үшін CRM ақпараттық жүйесін таңдау және оны ТЖМ, ПМ, ДСМ және ЖАО ведомстволық CRM-мен интеграциялау. Жүйелерді біріздендіру жоғары қаржылық және ұйымдастырушылық шығындарға байланысты

оңтайлы емес. Өзара әрекеттесуді, өзара бақылауды және тиімді жауап беруді қамтамасыз ету үшін түпкілікті интеграцияны жүзеге асыру маңызды.

3. Үшінші кезең – диспетчерлік қызмет қызметкерлерін сабақтас салаларда (*медицина, құқық қорғау қызметі*) 112 базалық білімге оқыту және ведомствоаралық комиссияның операторларға қойылатын біліктілік талаптарын бекітуі. Бұл кезең ең ұзақ және қиын, өйткені оқыту әдістері жоқ, сонымен қатар арнайы білім мен дағдылар қажет.

ТЖМ БҚДҚ-112 дайындау стратегиясын қалыптастыруды өз мойнына алуға, орталықтандырылған тәсілді әзірлеуге және ведомствоаралық өзара іс-қимылды қамтамасыз етуге дайын.

БҚДҚ-112 енгізудің негізгі нәтижелері:

«112» бірыңғай нөміріне халықтан хабарламаларды үздіксіз қабылдау және өңдеу;

ақпараттық жүйеде көрсетілген өтініш берушінің орналасқан жерін анықтау;

шақыру карточкасын тиісті шұғыл қызметке жібере отырып оқиғаның жіктелуі мен сипаттамасы;

құқық бұзушылықтарға, аварияларға, жаппай ауруларға және басқа да оқиғаларға кешенді ден қою үшін шұғыл қызметтерді үйлестіру;

ақпаратты жалпылау, талдау, мониторинг және бірыңғай жүйеде сақтау;

диспетчерлерді кәсіби даярлауды, қайта даярлауды және біліктілігін арттыруды ұйымдастыру;

ақпараттық жүйе мен байланыс құралдарының сенімді, тұрақты және тәулік бойы жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

бригадалар мен экипаждарды жедел басқару;

Төтенше жағдайлар кезінде «Бір терезе» қағидатын енгізу;

есептіліктің бірыңғай нысаны;

қиындықтарды жоғалту мен елемеуді болдырмау, өңдеу уақытын қысқарту, азаматтардың сенімі мен қанағаттану деңгейін арттыру;

қоңырауларға қызмет көрсетуді бақылау тиімділігін арттыру;

жалған қоңыраулар санын азайту.

5. ЭҚЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің әрбір түрінің кәсіпорындарында ҰБШ бойынша қызметтер мен кәсіптердің негізгі топтарының сипаттамасы және олардың білімі мен жұмыс тәжірибесі бойынша тиісті біліктіліктер

№	ЭҚЖЖ (ішкі сынып)	СБШ деңгейі	ҰБШ бойынша кәсіптер тобы	ҰБШ бойынша кәсіптер тобының атауы	Біліктілікке жету жолдары
1	84.22.0 Қорғаныс қызметі	6-7	2149-3 Өнеркәсіптік қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инженерлері	2149-3-018 Азаматтық қорғаныс маманы	Жоғары білім, жоғары оқу орнынан кейінгі білім.

2	84.25.0 Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет	6-7	1122-7-002 басшының орынбасары, Басшы 1221-2-004 әкімшілік бөлімінің бастығы 1221-2-005 әкімшілік бастығы бөлімшелер 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1221-2-007 ұйымның әкімшілік бөлімінің бастығы 1210-0-057 орталық директоры 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1325-4-018 қызмет бастығы 1329-1-039 қызмет Бастығы (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-040 қызмет бастығы (қызметтің басқа салаларындағы функционалдық)	1122-7-002 басшының орынбасары, Басшы 1221-2-004 әкімшілік бөлімінің бастығы 1221-2-005 әкімшілік бастығы бөлімшелер 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1221-2-007 ұйымның әкімшілік бөлімінің бастығы 1210-0-057 орталық директоры 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1325-4-018 қызмет бастығы 1329-1-039 қызмет Бастығы (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-040 қызмет бастығы (қызметтің басқа салаларындағы функционалдық)	Жоғары білім және практикалық жұмыс тәжірибесі кемінде 5 жыл.
3		5-6	1210-0 мекемелердің, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары 1329-1 мамандандырылған өндіріс орындарының басшылары (басқарушылары) бөлімшелерінің (техникалық және инженерлік)	1210-0 мекемелердің, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары 1329-1 мамандандырылған өндіріс орындарының басшылары (басқарушылары) бөлімшелерінің (техникалық және инженерлік)	Техникалық және кәсіптік білім және практикалық жұмыс тәжірибесі кемінде 9 жыл.
4		5-6	1349-0 кәсіптік, қаржылық, қоғамдық және әлеуметтік қызметтер жөніндегі мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары), Н. В. Д. г.	1349-0 кәсіптік, қаржылық, қоғамдық және әлеуметтік қызметтер жөніндегі мамандандырылған бөлімшелердің басқа басшылары (басқарушылары), Н. В. Д. г.	Техникалық және кәсіптік білім және практикалық жұмыс тәжірибесі кемінде 6-8 жыл.

5		4-6	4322-3-004 диспетчерлік қызмет операторы (4224-5-001 өрт байланысы диспетчері) 1329-1-001 бас диспетчер (басқа салаларда)	4322-3-004 диспетчерлік қызмет операторы (4224-5-001 өрт байланысы диспетчері) 1329-1-001 бас диспетчер (басқа салаларда)жүргізушілері	Негізгі орта білім және техникалық және кәсіптік білім (жоғары деңгей) немесе жалпы орта білім және практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейінгі кәсіптік даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)
6		3-4	5411-0 өрт сөндірушілер 3160-1-010 өрттің алдын алу бойынша нұсқаушы 8332-4 өрт сөндіру машинасының жүргізушілері 5415 құтқарушылар 5415-1 таудағы құтқарушылар 5415-2 судағы құтқарушылар 5415-9 басқа құтқарушылар (бас құтқарушылар)	5411-0 өрт сөндірушілер 3160-1-010 өрттің алдын алу бойынша нұсқаушы 8332-4 өрт сөндіру машинасының жүргізушілері 5415 құтқарушылар 5415-1 таудағы құтқарушылар 5415-2 судағы құтқарушылар 5415-9 басқа құтқарушылар (бас құтқарушылар)	Жалпы орта білім және техникалық және кәсіптік білім (орта буын маманы) Жалпы орта білім және практикалық тәжірибе
7		3-4	5415 құтқарушылар 5415-1 таудағы құтқарушылар 5415-2 судағы құтқарушылар 5415-9 басқа құтқарушылар 5415-9-010 құтқарушы 5415-9-011 сүнгүйр құтқарушы 5415-9-012 құтқарушы-ит өңдеуші 5411-0-003 бөлімше	5415 құтқарушылар 5415-1 таудағы құтқарушылар 5415-2 судағы құтқарушылар 5415-9 басқа құтқарушылар 5415-9-010 құтқарушы 5415-9-011 сүнгүйр құтқарушы 5415-9-012 құтқарушы-ит өңдеуші 5411-0-003 бөлімше	Негізгі орта білім және техникалық және кәсіптік білім (жоғары деңгей) немесе жалпы орта білім және практикалық тәжірибе және/немесе кәсіптік даярлық (бір жылға дейінгі кәсіптік

			командирі 1349-0-017 газ- түтіннен қорғау қызметінің шебері 8332-4 өрт сөндіру машинасының жүргізушілері	командирі 1349-0-017 газ-түтіннен қорғау қызметінің шебері 8332-4 өрт сөндіру машинасының жүргізушілері	даярлық бағдарламалары бойынша білім беру ұйымының базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту)
8		2-3	8332-4 Өрт сөндіру машинасының жүргізушілері	8332-4 Өрт сөндіру машинасының жүргізушілері	Негізгі орта білім және практикалық тәжірибе және/ немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту, белгіленген деңгей)

5. Азаматтық қорғау саласындағы кәсіптік стандарттар тізімі

2022 жылғы 28 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің № 350 бұйрығымен «Өрт қауіпсіздігі» кәсіптік стандарты қосалқы мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі, негізгі мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі, арнайы мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі 3 кәсіптер үшін әзірленіп, бекітілген (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 29 желтоқсанда № 31392 болып тіркелді).

Құтқарушы, құтқарушы-кинолог, құтқарушы-сүңгуір 3 кәсіптерді қамтитын 2022 жылғы 28 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің № 351 бұйрығымен «Азаматтық қорғау» кәсіптік стандарты бекітілді (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 29 желтоқсанда № 31387 болып тіркелді).

Бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика баптаушы, өрт сөндіруші, өрттің алдын алу нұсқаушысы, бөлімше командирі, қарауыл бастығы, қызмет бастығы 6 кәсіптер үшін әзірленген 2019 жылғы 18 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің № 1069 бұйрығымен «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету қызметі» кәсіптік стандарты бекітілді (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2019 жылғы 24 желтоқсанда № 19752 болып тіркелді).

2022 жылы «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызметі» кәсіптік стандартын өзектендіру кезінде екі кәсіп – өрт сөндіруші-құтқарушы, өрт сөндіруші-нұсқаушы алынып тасталды. Қосымша 3 кәсіптер – қызмет бастығы (бөлім бастығы), қарауыл (өрт сөндіру бөлімінің бастығы), бөлім командирі енгізілді.

Осылайша, «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызметі» кәсіптік стандартына 6 мамандық – бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика баптаушы, өрттің алдын алу нұсқаушысы, өрт сөндіруші, қызмет бастығы (бөлім бастығы), қарауыл (өрт бөлімі) бастығы, бөлім командирі кіреді.

Азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маман кәсібіне әзірленіп, 2023 жылғы 21 маусымдағы Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің № 333 бұйрығымен «Азаматтық қорғаныс» кәсіптік стандарты бекітілді.

6. Қорытындылар мен ұсыныстар

Еңбек нарығындағы кәсіптердің өзектілігі мен сұранысының өзгеруін ескере отырып, салалық мемлекеттік орган мынадай кәсіптердің атауын өзгерту туралы Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер сыныптауышын (ҚР ҰК 01-2017) жаңарту жөнінде ұсыныс енгізді:

р/с №	Қолданыстағы редакция		Ұсынылатын редакция	
	Кәсіптік коды	Кәсіптің атауы	Кәсіптік коды	Кәсіптің атауы
1	2149-3-018	Азаматтық қорғаныс маманы	2149-3-018	Азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маман

2024 жылға жоспарланған кәсіптік стандарттарды өзектендіру шеңберінде, сондай-ақ Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық органның ұсынымдарын ескере отырып, «Өрт қауіпсіздігі» және «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызмет» 2 кәсіптік стандарты «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызметі» 1 кәсіптік стандартына біріктірілді. Осыған байланысты, «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызметі» өзекті кәсіптік стандартына 9 кәсіптер кіреді – бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика баптаушы, өрттің алдын алу нұсқаушысы, өрт сөндіруші, қызмет бастығы (бөлім бастығы), қарауыл (өрт бөлімі) бастығы, бөлімше командирі, қосалқы мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі, негізгі мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі, арнайы мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі.

Бұл ретте, көзделген «бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика баптаушы» кәсібі «газ-түтіннен қорғау қызметінің шебері» деп өзгертілді.

№ п/п	Қолданыстағы редакция		Ұсынылатын редакция	
	Кәсіптік коды	Кәсіптің атауы	Кәсіптік коды	Кәсіптің атауы
1	7421-1-003	Бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматика баптаушы	1349-0-017	Газ-түтіннен қорғау қызметінің шебері

9. Азаматтық қорғау саласындағы салалық біліктілік шеңберінің біліктілік деңгейлерінің кестелік форматтағы сипаттамасы (1-кесте).

СБШ элементтерін сипаттау кезінде, сондай-ақ СБШ-ны сипаттау және құрастыру кезінде 2008 (МСКЗ-08) - International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) халықаралық стандартты сыныптамасымен Үйлестірілген ЭҚЖЖ негізгі дескрипторлары, Ұлттық біліктілік шеңбері және ҚР ҰК сабақтарының ұлттық сыныптауышы 01-2017 «Қызметтер жіктеуіші» - бірлескен қарау тәртібімен ескерілді және пайдаланылды.

Саланың біліктілік деңгейлері бойынша кәсіптер кәсіптік кіші топтарға топтастырылады: кәсіптік кіші топ-қорғаным қызметі және кәсіптік кіші топ – төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызмет.

Кәсіби және еңбек қызметі процестерге сәйкес «Қорғаныс қызметі» кіші саласының сипаттамасы

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
1	2	3	4	5	6	7	8
6-7	2149-3-018 Азаматтық қорғаныс маманы	6-7	Процестердің орындалуын жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, талдау және реттеу	Негізгі өндірістік процесті ұйымдастыру, ұйымның қызметін басқару	Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет. Қарым-қатынас тәсілдерін және көзқарастарды сәйкестендіруді анықтайды. Кәсіби қызметтің белгілі бір саласында еңбек қызметін орындау үшін талап етілетін технологиялық, материалдық және адами ресурстардың табиғатын, қолданылуын және қаржылық салдарын түсінеді. Белгілі бір саладағы және/немесе облыстар мен салалардың түйіскен жеріндегі кәсіби немесе	Белгілі бір білім саласына қатысты технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шешу, шешудің әртүрлі тәсілдерін таңдау және таңдау.	ұйымдастырушылық қабілеттер; аналитикалық қабілеттер; өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру; коммуникативті және орындаушылық қабілеттер; стресске төзімділік; командада жұмыс істеу; өзара көмек; тәртіптілік; нәтижеге бағдарлану.

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
					Ғылыми білім (оның ішінде инновациялық) мен тәжірибе синтезі.		

Кәсіби және еңбек қызметі процестерге сәйкес «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет» (өрт сөндірушілер)

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
1	2	3	4	5	6	7	8
3	1349-0-017 Газ-түтіннен қорғайтын қызмет мастері	3	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер. Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар саласында кәсіптік даярлау процесінде және (немесе) дербес алынған практикалық-бағдарланған кәсіптік білім.	Стандартты және қарапайым бірдей типтегі практикалық мәселелерді шеше білу, еңбек процесін және оның нәтижелерін өз бетінше жоспарлау, орындау және бағалау контекстіндегі дағдылар. Жұмысты жоспарлармен салыстыра алады, жоспарланған нәтижеге қол жеткізуді және алынған нәтиженің сапа нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ете алады.	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік
3	5411-0 Өрт сөндіруші	3	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер.	Еңбек қызметінде пайдаланылатын құралдар мен	Білім мен практикалық тәжірибе негізінде белгілі іс-қимыл	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
				Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	жабдықтарды, материалдарды пайдаланудың, техникалық қызмет көрсетудің, орнын ауыстырудың, сақтаудың және қоймалаудың негізгі қағидағтарын білу.	әдістерін таңдау, сондай-ақ алынған нәтижелерді ескере отырып, қызметті түзету. Қарапайым өндірістік жағдайларда өзін-өзі бағалау, өзін-өзі анықтау, өзін-өзі ұйымдастыру және іс-әрекеттерді түзету дағдыларын көрсетеді.	қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік
4	5411-0 Бөлімше командирі	4	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер. Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	Кәсіптік білім беру процесінде және (немесе) дербес алынған практикалық тәжірибе негізінде қызметті жүзеге асыру үшін білім.	Жұмыс жағдайын және оның болжамды өзгерістерін өз бетінше талдауды қажет ететін практикалық мәселелердің әртүрлі түрлерін шешу. Төтенше жағдайлар саласындағы басшылық етумен жұмыс процестері мен нәтижелерін өз бетінше жоспарлауда, жұмысты орындауда және бағалауда практикалық және танымдық дағдылардың кең ауқымын қолданады табиғи және техногендік сипаттағы.	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік
4	3160-1-010 Өрттің алдын алу	4	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік	Кәсіби міндеттерді қою	Ағымдағы және қорытынды бақылау,	Өзін-өзі ұйымдастыру,

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
	нұсқаушысы			процестер. Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	мен шешудің тәсілдерін, принциптері мен тәсілдерін, қарым-қатынас этикасы мен психологиясының нормаларын, еңбекті ынталандыру мен ынталандыру тәсілдерін, заңнамалық нормаларды біледі.	қызметті бағалау және түзету. Мониторинг пен сапаны бағалауды ескере отырып, жоспар бойынша нәтижелерге қол жеткізу мақсатында Кәсіби қызметтің жұмыс кезеңдерін, жұмысты орындау үшін қажетті ресурстар мен уақытты анықтайды. Білім беруді қолдануға негізделген стандартты процедуралардан ауытқу кезінде туындайтын мәселелерді шешеді.	тәртіп, қарым-қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік
5	1349-0-020 Қарауыл бастығы	5	Процестердің орындалуын реттеу.	Негізгі өндіріс (процестер)	Кәсіби (практикалық және теориялық) білім және практикалық тәжірибе (немесе кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы). Кәсіби жағдайларды жүйелі талдау және жобалау әдіснамасы, басқарушылық шешімдер	Шешудің әртүрлі тәсілдерін және оларды таңдауды қамтитын практикалық мәселелерді шешу. Стратегиялық жоспарлауда, жұмысты бағалауда, жағдайды талдауда, интроспекцияда, шешімдер қабылдауда және оларды іске асыруға жағдай жасауда, топтық жұмыс контекстінде қызметті бақылау мен түзетуде практикалық және	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
					қабылдау тәсілдері, адами ресурстарды басқару, кәсіби қызмет шеңберінде нәтижелерді стратегиялық жоспарлау туралы жан-жақты білімі бар	танымдық дағдыларды қолданады.	
6	1329-1 Қызмет бастығы	6	Процестердің орындалуын ұйымдастыру және бақылау, талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Негізгі өндіріс, консультациялар ұйымдастыру және негізгі процестерді сүйемелдеу	Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет.	Білімнің белгілі бір саласына қатысты технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шешу	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік

Кәсіби және еңбек қызметі процестерге сәйкес «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет» (Өрт сөндіру машинасының жүргізушілері)

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
1	2	3	4	5	6	7	8
2	8332-4-002 Қосалқы мақсаттағы өрт сөндіру	2	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер. Негізгі өндіріс	Кәсіптік даярлау процесінде және (немесе) дербес алынған білім.	Стандартты және бірдей практикалық міндеттерді шешу және нәтижелерге қол	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-қатынас,

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
	автомобилінің жүргізушісі			процесіне қатысу.		жеткізу.	аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік
3	8332-4-002 Негізгі мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі	3	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер. Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар саласында кәсіптік даярлау процесінде және (немесе) дербес алынған практикалық-бағдарланған кәсіптік білім.	Стандартты және қарапайым бірдей типтегі практикалық мәселелерді шеше білу, еңбек процесін және оның нәтижелерін өз бетінше жоспарлау, орындау және бағалау контекстіндегі дағдылар. Жұмысты жоспарлармен салыстыра алады, жоспарланған нәтижеге қол жеткізуді және алынған нәтиженің сапа нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ете алады.	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік
4	8332-4-002 Арнайы мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі	4	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер. Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	Кәсіптік білім беру процесінде және (немесе) дербес алынған практикалық тәжірибе негізінде қызметті жүзеге асыру үшін білім.	Жұмыс жағдайын және оның болжамды өзгерістерін өз бетінше талдауды қажет ететін практикалық мәселелердің әртүрлі түрлерін шешу. Төтенше жағдайлар саласындағы басшылық етумен жұмыс процестері мен нәтижелерін өз бетінше	Өзін-өзі ұйымдастыру, тәртіп, қарым-қатынас, аналитикалық ойлау, бастамашылық, жауапкершілік

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
						жоспарлауда, жұмысты орындауда және бағалауда практикалық және танымдық дағдылардың кең ауқымын қолданады табиғи және техногендік сипаттағы.	

Кәсіби және еңбек қызметі процестерге сәйкес «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет» (құтқарушылар)

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
1	2	3	4	5	6	7	8
3	5415 Құтқарушылар 5415-1 Таудағы құтқарушылар 5415-2 Судағы құтқарушылар 5415-9 Басқа құтқарушылар 5415-9-010 Құтқарушы 5415-9-011 Құтқарушы-сүңгуір 5415-9-012 Құтқарушы-кинолог	3	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер. Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	Еңбек қызметінде пайдаланылатын құралдар мен жабдықтарды, материалдарды пайдаланудың, техникалық қызмет көрсетудің, орнын ауыстырудың, сақтаудың және қоймалаудың негізгі қағидаттарын білу.	Стандартты және қарапайым бірдей типтегі практикалық мәселелерді шеше білу, еңбек процесін және оның нәтижелерін өз бетінше жоспарлау, орындау және бағалау контекстіндегі дағдылар. Жұмысты жоспарлармен салыстыра алады,	Дәрігерлік комиссиядан өткен және психологиялық тұрақтылық жұмыстарын жіберілген, адамдар. Дене шынықтыру Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Коммуникативтік және орындаушылық қабілеттер Стреске төзімділік Топтық жұмыс Өзара көмек Тәртіп Нәтижеге бағдарлану Жануарларға деген

						жоспарланған нәтижеге қол жеткізуді және алынған нәтиженің сапа нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ете алады.	махаббат
4	5415-9 Бас құтқарушы, бас құтқарушы-сүңгуір, бас құтқарушы-кинолог	4	Процестерді орындау	Негізгі өндірістік процестер. Негізгі өндіріс процесіне қатысу.	Кәсіптік білім беру процесінде және (немесе) дербес алынған практикалық тәжірибе негізінде қызметті жүзеге асыру үшін білім.	Жұмыс жағдайын және оның болжамды өзгерістерін өз бетінше талдауды қажет ететін практикалық мәселелердің әртүрлі түрлерін шешу. Төтенше жағдайлар саласындағы басшылық етумен жұмыс процестері мен нәтижелерін өз бетінше жоспарлауда, жұмысты орындауда және бағалауда практикалық және танымдық дағдылардың кең ауқымын қолданады табиғи және техногендік	Дәрігерлік комиссиядан өткен және психологиялық тұрақтылық жұмыстарын жіберілген, адамдар. Дене шынықтыру Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Коммуникативтік және орындаушылық қабілеттер Стресске төзімділік Топтық жұмыс Өзара көмек Тәртіп Нәтижеге бағдарлану Жануарларға деген махаббат

					<p>Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар саласында қолданылатын негізгі құралдар мен жабдықтарды, құралдарды, жабдықтар мен материалдарды пайдалану, техникалық қызмет көрсету, орнын ауыстыру және сақтау принциптерін біледі.</p> <p>Ол жұмыс процестері, процедураларды бақылау, сапа, құжаттама және есеп бойынша кең ауқымды білімге ие.</p> <p>Кәсіби міндеттерді қою мен шешудің тәсілдерін, принциптері мен тәсілдерін, қарым-қатынас этикасы мен психологиясының</p>	<p>сипаттағы.</p> <p>Қызметті жүзеге асырудың технологиялық жолдарын таңдау.</p> <p>Алынған тапсырмаларды нақтылайды, жұмыс барысын жоспармен ескереді және салыстырады, жұмыс нәтижелерінің сапа нормаларына сәйкестігін бақылайды, білім мен дағдылардың жеткіліксіздігін анықтайды, кәсібилікті арттыруға түрткі болады.</p> <p>Ағымдағы және қорытынды бақылау, қызметті бағалау және түзету. Мониторинг пен сапаны бағалауды ескере отырып, жоспар</p>	
--	--	--	--	--	---	---	--

					нормаларын, еңбекті ынталандыру мен ынталандыру тәсілдерін, заңнамалық нормаларды біледі.	бойынша нәтижелерге қол жеткізу мақсатында Кәсіби қызметтің жұмыс кезеңдерін, жұмысты орындау үшін қажетті ресурстар мен уақытты анықтайды. Білім беруді қолдануға негізделген стандартты процедуралардан ауытқу кезінде туындайтын мәселелерді шешеді.	
5	<p>1210-0 Құтқару бөлімшесінің (бөлімінің) басшысы-құтқарушысы</p> <p>1210-0 Сұңгуірлік-құтқару бөлімшесінің басшысы-құтқарушысы</p> <p>1210-0 Кинологиялық бөлімшесінің</p>	5	Процестердің орындалуын реттеу.	Негізгі өндіріс (процестер)	Кәсіби (практикалық және теориялық) білім және практикалық тәжірибе (немесе кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы). Кәсіби жағдайларды жүйелі талдау және жобалау әдіснамасы, басқарушылық шешімдер қабылдау тәсілдері,	Шешудің әртүрлі тәсілдерін және оларды таңдауды қамтитын практикалық мәселелерді шешу. Стратегиялық жоспарлауда, жұмысты бағалауда, жағдайды талдауда, интроспекцияда, шешімдер қабылдауда және оларды іске	Дәрігерлік комиссиядан өткен және психологиялық тұрақтылық жұмыстарын жіберілген, адамдар. Дене шынықтыру Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Коммуникативтік және орындаушылық қабілеттер Стреске төзімділік Топтық жұмыс Өзара көмек Тәртіп Нәтижеге бағдарлану

	<p>басшысы-құтқарушысы</p> <p>1210-0 Радиациялық және химиялық қорғау бөлімшесінің басшысы-құтқарушысы</p> <p>1210-0 Автокөлік, жүзу құралдары мен жабдықтарға қызмет көрсету бөлімшесінің басшысы-құтқарушысы</p>				<p>адами ресурстарды басқару, кәсіби қызмет шеңберінде нәтижелерді стратегиялық жоспарлау туралы жан-жақты білімі бар</p>	<p>асыруға жағдай жасауда, топтық жұмыс контекстінде қызметті бақылау мен түзетуде практикалық және танымдық дағдыларды қолданады.</p>	<p>Жануарларға деген махаббат</p>
6	<p>1210-0 Жасақ басшысының орынбасары-құтқарушысы</p>	6.1	<p>Процестердің орындалуын жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, талдау және реттеу</p>	<p>Ұйымның қызметін басқару</p>	<p>Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет. Қарым-қатынас тәсілдерін және көзқарастарды сәйкестендіруді анықтайды. Кәсіби қызметтің белгілі бір саласында еңбек</p>	<p>Белгілі бір білім саласына қатысты технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шешу, шешудің әртүрлі тәсілдерін таңдау және таңдау.</p>	<p>Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру, коммуникативті орындаушылық қабілеттер, стресске төзімділік, командада жұмыс істеу, өзара көмек, тәртіптілік, нәтижеге бағдарлану</p>

	1210-0 Жасақ басшысы-құтқарушысы	6.2	Жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, процестердің орындалуын талдау және реттеу, өзгерістерді басқару	Ұйымның қызметін басқару, консультациялар ұйымдастыру және негізгі процестерді сүйемелдеу	<p>қызметін орындау үшін талап етілетін технологиялық, материалдық және адами ресурстардың табиғатын, қолданылуын және қаржылық салдарын түсінеді.</p> <p>Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет. Қарым-қатынас тәсілдерін және көзқарастарды сәйкестендіруді анықтайды. Кәсіби қызметтің белгілі бір саласында еңбек қызметін орындау үшін талап етілетін технологиялық, материалдық және адами ресурстардың табиғатын, қолданылуын және</p>	Белгілі бір білім саласына қатысты технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шешу, шешудің әртүрлі тәсілдерін таңдау және таңдау.	Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру, коммуникативті орындаушылық қабілеттер, стресске төзімділік, командада жұмыс істеу, өзара көмек, тәртіптілік, нәтижеге бағдарлану
--	----------------------------------	-----	---	---	---	--	---

					қаржылық салдарын түсінеді.		
--	--	--	--	--	--------------------------------	--	--

Кәсіптік және еңбек қызметіндегі процестерге сәйкес «Төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызмет» кіші саласының сипаттамасы (Диспетчер - 112)

СБШ деңгейі	ҰКС-тегі кәсіп	ҰБШ деңгейі	Кезеңдер	Ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлі	Білім	Машықтар (Дағдылар)	Жеке құзыреттер
1	2	3	4	5	6	7	8
4	4322-3-004 диспетчерлік қызмет операторы (4224-5-001 өрт байланысы диспетчері)	4	Процестерді орындау	Шұғыл шақыруларды қабылдауды, өңдеуді және беруді, шұғыл қызметтер арасындағы өзара іс-қимылды үйлестіруді және азаматтарды хабардар етуді қамтамасыз ететін жедел буын.	Еңбек қызметінде пайдаланылатын құралдар мен жабдықтарды, материалдарды пайдаланудың, техникалық қызмет көрсетудің, орнын ауыстырудың, сақтаудың және қоймалаудың негізгі қағидаттарын білу.	Стандартты және қарапайым бірдей типтегі практикалық мәселелерді шеше білу, еңбек процесін және оның нәтижелерін өз бетінше жоспарлау, орындау және бағалау контекстіндегі дағдылар. Жұмысты жоспарлармен салыстыра алады, жоспарланған нәтижеге қол жеткізуді және алынған нәтиженің сапа нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ете алады.	Дәрігерлік комиссиядан өткен және жұмыстарды орындауға жіберілген, психологиялық тұрақтылық Дене шынықтыру Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Коммуникативті және орындаушылық қабілеттер стресске төзімділік Командада жұмыс істеу Өзара көмек Тәртіп Нәтижеге бағдарлану

5	4322-3-004 диспетчерлік қызмет операторы (4224-5-001 өрт байланысы диспетчері)	5	Процестерді орындау	Шұғыл шақыруларды қабылдауды, өңдеуді және беруді, шұғыл қызметтер арасындағы өзара іс-қимылды үйлестіруді және азаматтарды хабардар етуді қамтамасыз ететін жедел буын.	Еңбек қызметінде пайдаланылатын құралдар мен жабдықтарды, материалдарды пайдаланудың, техникалық қызмет көрсетудің, орнын ауыстырудың, сақтаудың және қоймалаудың негізгі қағидаттарын білу.	Стандартты және қарапайым бірдей типтегі практикалық мәселелерді шеше білу, еңбек процесін және оның нәтижелерін өз бетінше жоспарлау, орындау және бағалау контекстіндегі дағдылар. Жұмысты жоспарлармен салыстыра алады, жоспарланған нәтижеге қол жеткізуді және алынған нәтиженің сапа нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ете алады.	Дәрігерлік комиссиядан өткендер және жұмыстарды орындауға жіберілгендер, психологиялық тұрақтылық Дене шынықтыру Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Коммуникативтік және орындаушылық қабілеттері Стресске төзімділік Командада жұмыс істеу Өзара көмек Тәртіп Нәтижеге бағдарлану Жануарларға деген сүйіспеншілік
6	4322-3-004 диспетчерлік қызмет операторы (4224-5-001 өрт байланысы диспетчері)	6.2	Процестерді орындау	Шұғыл шақыруларды қабылдауды, өңдеуді және беруді, шұғыл қызметтер арасындағы өзара іс-қимылды үйлестіруді және азаматтарды	Еңбек қызметінде пайдаланылатын құралдар мен жабдықтарды, материалдарды пайдаланудың, техникалық қызмет көрсетудің,	Стандартты және қарапайым бірдей типтегі практикалық мәселелерді шеше білу, еңбек процесін және оның нәтижелерін өз бетінше	Дәрігерлік комиссиядан өткендер және жұмыстарды орындауға жіберілгендер, психологиялық тұрақтылық Дене шынықтыру Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру

				хабардар етуді қамтамасыз ететін жедел буын.	орнын ауыстырудың, сақтаудың және қоймалаудың негізгі қағидаттарын білу.	жоспарлау, орындау және бағалау контекстіндегі дағдылар. Жұмысты жоспарлармен салыстыра алады, жоспарланған нәтижеге қол жеткізуді және алынған нәтиженің сапа нормаларына сәйкестігін қамтамасыз ете алады.	Коммуникативтік және орындаушылық қабілеттері Стресске төзімділік Командада жұмыс істеу Өзара көмек Тәртіп Нәтижеге бағдарлану Жануарларға деген сүйіспеншілік
6	Басшының орынбасары, Басшы 1221-2-004 әкімшілік бөлімінің бастығы 1221-2-005 әкімшілік бастығы бөлімшелер 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1221-2-007 ұйымның әкімшілік бөлімінің бастығы 1210-0-057 орталық директоры 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1325-4-018 қызмет бастығы	6.1	Процестердің орындалуын жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, талдау және реттеу	Ұйымның қызметін басқару Диспетчерлік персоналдың жұмысын ұйымдастырады және бақылайды, қоңырауларды өңдеу сапасын және қызметтердің іс-қимылдарын үйлестіруді қамтамасыз етеді, ол болмаған кезде басшыны алмастырады.	Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет. Қарым-қатынас тәсілдерін және көзқарастарды сәйкестендіруді анықтайды. Кәсіби қызметтің белгілі бір саласында еңбек қызметін орындау үшін талап	Решение проблем технологического или методического характера, относящихся к определенной области знаний, предполагающих выбор и многообразие способов решения.	Самообладание, самоорганизация, коммуникативные исполнительские способности, стрессоустойчивость, работа в команде, взаимовыручка, дисциплинированность, ориентированность на результат

	<p>1329-1-039 қызмет Бастығы (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-040 қызмет бастығы (қызметтің басқа салаларындағы функционалдық)</p>				<p>етілетін технологиялық, материалдық және адами ресурстардың табиғатын, қолданылуын және қаржылық салдарын түсінеді.</p> <p>Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет. Қарым-қатынас тәсілдерін және көзқарастарды сәйкестендіруді анықтайды. Кәсіби қызметтің белгілі бір саласында еңбек қызметін орындау үшін талап етілетін технологиялық, материалдық және адами ресурстардың табиғатын, қолданылуын</p>	<p>Белгілі бір білім саласына қатысты технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шешу, шешудің әртүрлі тәсілдерін таңдау және таңдау.</p>	<p>Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру, коммуникативті орындаушылық қабілеттер, стресске төзімділік, командада жұмыс істеу, өзара көмек, тәртіптілік, нәтижеге бағдарлану</p>
--	---	--	--	--	--	---	--

					және қаржылық салдарын түсінеді.		
7	<p>Басшының орынбасары, Басшы 1221-2-004 әкімшілік бөлімінің бастығы 1221-2-005 әкімшілік бастығы бөлімшелер 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1221-2-007 ұйымның әкімшілік бөлімінің бастығы 1210-0-057 орталық директоры 1221-2-006 әкімшілік қызмет бастығы 1325-4-018 қызмет бастығы 1329-1-039 қызмет бастығы (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-040 қызмет бастығы (қызметтің басқа салаларындағы функционалдық)</p>	7	<p>Процестердің орындалуын жоспарлау, ұйымдастыру және бақылау, талдау және реттеу</p>	<p>«112» қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асырады, стратегиялық жоспарлауға, ұйымдастыруға, ресурстық қамтамасыз етуге және мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылға жауап береді.</p>	<p>Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет. Қарым-қатынас тәсілдерін және көзқарастарды сәйкестендіруді анықтайды. Кәсіби қызметтің белгілі бір саласында еңбек қызметін орындау үшін талап етілетін технологиялық, материалдық және адами ресурстардың табиғатын, қолданылуын және қаржылық салдарын түсінеді.</p> <p>Арнайы (теориялық және практикалық) білімді (оның ішінде</p>	<p>Белгілі бір білім саласына қатысты технологиялық немесе әдістемелік сипаттағы мәселелерді шешу, шешудің әртүрлі тәсілдерін таңдау және таңдау.</p>	<p>Өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру, коммуникативті орындаушылық қабілеттер, стресске төзімділік, командада жұмыс істеу, өзара көмек, тәртіптілік, нәтижеге бағдарлану</p>

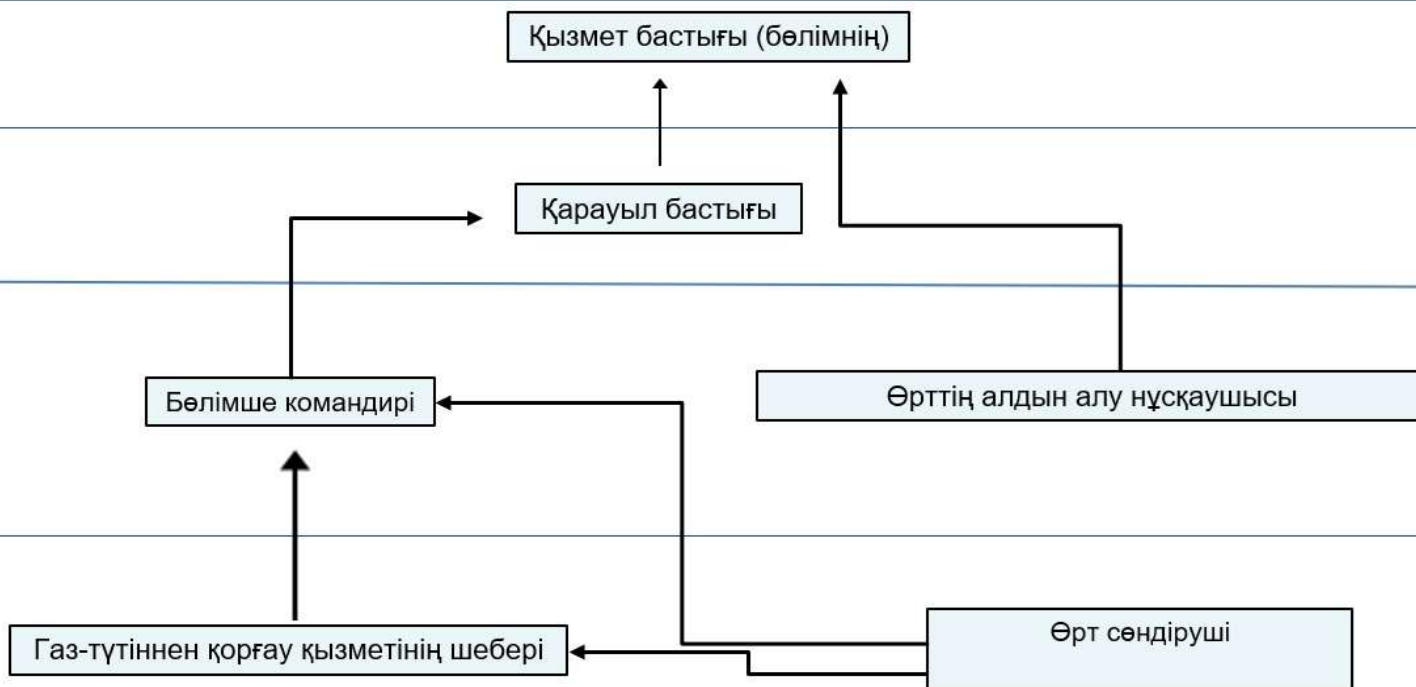
					<p>инновациялық) және практикалық тәжірибені синтездеуді талап ететін қызмет. Қарым-қатынас тәсілдерін және көзқарастарды сәйкестендіруді анықтайды. Кәсіби қызметтің белгілі бір саласында еңбек қызметін орындау үшін талап етілетін технологиялық, материалдық және адами ресурстардың табиғатын, қолданылуын және қаржылық салдарын түсінеді.</p>		
--	--	--	--	--	---	--	--

10. Кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы (2-кесте)

Сала: «Мемлекеттік басқару және қорғаныс; міндетті әлеуметтік қамсыздандыру»

ҰБК біліктілік деңгейі	СБШ біліктілік деңгейі	<p style="text-align: center;">Кәсіптік топ: қорғаныс қызметі</p>
7	7	<div data-bbox="829 651 1329 716" style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маман</div>
6	6	<div data-bbox="829 837 1329 902" style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі маман</div> <div style="text-align: center; margin-top: 10px;">↑</div>
5	5	
4	4	
3	3	
2	2	

ҰБК біліктілік деңгейі	СБШ біліктілік деңгейі	<p align="center">Кәсіптік топ: төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет (өрт сөндірушілер)</p>
7	7	
6	6	<p align="center">Қызмет бастығы (бөлімнің)</p>
5	5	<p align="center">Қарауыл бастығы</p>
4	4	<p align="center">Бөлімше командирі</p> <p align="center">Өрттің алдын алу нұсқаушысы</p>
3	3	<p align="center">Газ-түтіннен қорғау қызметінің шебері</p> <p align="center">Өрт сөндіруші</p>
2	2	

ҰБК біліктілік деңгейі	СБШ біліктілік деңгейі	<p style="text-align: center;">Кәсіптік топ: төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет (өрт сөндіру машинасының жүргізушілері)</p>
7	7	
6	6	
5	5	
4	4	<div style="text-align: center;"> <div data-bbox="879 935 1463 1021" style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Арнайы мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі</div> <div style="text-align: center; margin: 5px 0;">↑</div> </div>
3	3	<div style="text-align: center;"> <div data-bbox="879 1170 1463 1256" style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Негізгі мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі</div> <div style="text-align: center; margin: 5px 0;">↑</div> </div>
2	2	<div style="text-align: center;"> <div data-bbox="886 1395 1470 1481" style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Қосалқы мақсаттағы өрт сөндіру автомобилінің жүргізушісі</div> <div style="text-align: center; margin: 5px 0;">↑</div> </div>

ҰБК біліктілік деңгейі	СБШ біліктілік деңгейі	<p style="text-align: center;">Кәсіптік топ: төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет (құтқарушылар)</p>
7	7	
6	6.2	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Жасақ басшысы-құтқарушысы</div>
6	6.1	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Жасақ басшысының орынбасары-құтқарушысы</div>
5	5	
4	4	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Бас құтқарушы</div>
3	3	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Құтқарушы, құтқарушы-кинолог, құтқарушы-сүңгуір</div>
2	2	

ҰБК біліктілік деңгейі	СБШ біліктілік деңгейі	<p style="text-align: center;">Кәсіптік топ: төтенше жағдайларда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша қызмет (диспетчер-112)</p>
7	7	<div style="text-align: center;">112 – <u>басшы</u></div>
6	6	<div style="text-align: center;">112 – <u>басшының орынбасары</u></div>
5	5	<div style="text-align: center;">112 – <u>бас диспетчер</u></div>
4	4	<div style="text-align: center;">112 – <u>аға диспетчер</u></div>
3	3	
2	2	<div style="text-align: center;">112 - <u>диспетчер</u></div>

